

RIJEČ UREDNIŠTVA

KAKVO JE STANJE I MOGUĆNOSTI PRAVILNIJEG VREDNOVANJA ŠUMA I ŠUMARSTVA KAO DIJELA GOSPODARSTVA REPUBLIKE HRVATSKE

Članak 52. Ustava Republike Hrvatske, a i Zakon o šumama u svome članku 2. stavak (1) navodi da su "šume i šumska zemljišta od interesa za Republiku Hrvatsku te imaju njezinu osobitu zaštitu". U članku 3. stavak (1) odnosnog Zakona navodi se: "šume i šumska zemljišta specifična su prirodna bogatstva te s općekorisnim funkcijama šuma uvjetuju poseban način upravljanja i gospodarenja". U stavku (2) istog članka navodi se 15 općekorisnih funkcija šume.

Eto, sada kada smo Ustavom i Zakonom iskazali što šume i šumska zemljišta predstavljaju za Republiku Hrvatsku i kako treba gospodariti s tim specifičnim prirodnim bogatstvom, postavljajmo si pitanja i odgovarajmo: da li zaista primjenjujemo i poseban način upravljanja i gospodarenja, ili pak upravljamo i gospodarimo političkom naredbom ili svojevrijedno kao sa tvornicom cipela, koja sutra može i bankrotirati bez velike nacionalne štete. Ako pak u spomenutom stavku (2) nije samo deklarativno navedeno 15 općekorisnih funkcija šume, nego ih uvažavamo kao što bi trebali, onda udio šumarstva u cjelokupnom gospodarstvu treba drugačije vrednovati. Držeći se načela na temelju istraživanja, zapadna Europa te vrijednosti ocjenjuje i do 50 puta većim od vrijednosti drva kao sirovine. Ovdje nemamo namjeru govoriti o naknadi za općekorisne vrijednosti šuma, i tko ih treba plaćati, nego samo načelno naznačiti kolike bi mogle biti (da li prosječno 20 ili više puta), koliko i kome ih treba priznati, te pribrojiti vrijednostima drva kao sirovine. Znači baza za izračun tih vrijednosti je vrijednost drva kao sirovine i faktor procjene općekorisnih funkcija šume, a vrijednost drva kao sirovine ovisi o količini, kvaliteti i cijeni drvnog proizvoda. Količinu i kvalitetu pak određuje način gospodarenja planiran Osnovom gospodarenja, a cijenu tržište. I sada ponovo slijede pitanja i očekuje se da na njih, kao i na prethodna, sami odgovorimo. Da li tim specifičnim prirodnim bogatstvom gospodarimo držeći se Osnova gospodarenja, odnosno načela potrajnog gospodarenja? Preskačemo li iz ovih ili onih razloga propisane šumske radove vremenski i količinski, smanjujući time općekorisne vrijednosti šuma, ali i utječući na količinu i kvalitetu drvene sirovine? U konačnosti pitanje je, koristimo li optimalno produktivne mogućnosti šumskog staništa?

Kada je riječ o raspoloživoj količini i o kvaliteti drvene sirovine, ovdje moramo odgovoriti još na dva pitanja, a to su:

da li koristimo svu raspoloživu drvenu sirovinu i kako koristimo-prodajemo najvrjedniju drvenu sirovinu – kao sirovinu u doslovnom smislu riječi, poluproizvod ili visoko finalizirani proizvod, o čemu također ovisi udio šumarstva u nacionalnom gospodarstvu. Naposljetku dolazimo do cijena drvene sirovine i pitanja da li su one tržišne ili su zaoštalile iz "planske privrede". Dokle je god, posebice domaća tražnja i do tri puta veća od ponude određenih drvnih sortimenata, dokle je primjerice unosno i od najkvalitetnije drvene sirovine izrađivati parket (a ne iz dorade) umjesto visoko finaliziranih drvnih proizvoda, koristiti mokro drvo za izradu peleta, ili pak prevoziti drvenu sječku i pilovinu iznad financijski ograničavajućih udaljenosti prijevoza (Mađarska, Austrija, Italija pa domaće tržište), cijene sigurno nisu tržišne. Zašto u tržišnom gospodarstvu cijene propisuje država? Pitanje je zbog čega i koga mi to štitimo prosi-pajući neodgovorno nacionalno bogatstvo?

Oko 80 % šuma i šumskog zemljišta je u državnom vlasništvu po površini, a po vrijednosti i oko 95 %, i povjereno je na gospodarenje državnoj tvrtki Hrvatske šume d.o.o., koja je već gotovo 20 godina u procesu restrukturiranja. U tekstu Ž. Ivankovića (Večernji list) ovih dana zapažamo rečenicu: "Prema znanstvenim analizama već je u privatizaciji dominiralo tzv. defenzivno restrukturiranje, smanjenjem broja radnih mjesta, a ne kao u drugim tranzicijskim zemljama – razvojno, lansiranjem novih proizvoda i osvajanjem novih tržišta". Uz sve gore rečeno i ovdje tražimo odgovore na pitanja: radi li se i u našem slučaju o "defenzivnom restrukturiranju" i zašto primjerice šumari iz Austrije znaju i isplati im se raditi poslove iz turističke domene na svojim objektima, a mi ne, ili pak zašto oni prodaju energiju, a mi drvenu sječku i to u minimalnim a ne trenutno raspoloživim, a u budućnosti i u puno većim količinama koje bi značajno smanjile uvoz fosilnih goriva? Ako pošteno odgovorimo na navedena pitanja, pa i na ona koja ovdje nismo obuhvatili, a sami ih postavimo, doći ćemo i do odgovora na postavljeno pitanje u naslovu. Ako pak netko od nas ta pitanja i odgovore može prenijeti nadležnom Ministarstvu i Vladi RH, možda će se promijeniti i dosadašnji odnos prema šumarstvu, kao jednoj od najznačajnijih grana hrvatskog gospodarstva.

Uredništvo